

01 Temmuz 2014

Sayı : 64272063- 610 - 1840
Konu :Yazılı Soru Önergesi (7-44353)

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

İlgi: TBMM Başkanlığının 04.06.2014 tarih ve 43452547-120.00-181114 sayılı yazısı.

İstanbul Milletvekili Sayın Levent TÜZEL'in tarafıma tevcih ettiği 7/44353 esas nolu yazılı soru önergesi, T.B.M.M. İç Tüzüğü'nün 99 uncu maddesi gereği aşağıda cevaplandırılmaktadır.

Bilgilerinize arz ederim.

Taner YILDIZ
Bakan

EK :
Önerge Cevabı (1 Sayfa)

İSTANBUL MİLLETVEKİLİ SAYIN LEVENT TÜZEL'İN
YAZILI SORU ÖNERGESİ VE CEVAPLARI
(7/44353)

Sorular 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 15, 16, 17, 18, 19, 20, 21, 22:

Manisa'nın Soma İlçesinde, Soma Kömür İşletmesi AŞ.ve bağlı Eynez maden ocağında, madenci ailelerini, işçi sınıfımızı, halklarımızı yasa boğan Türkiye tarihinin en büyük işçi cinayetlerinden biri yaşanmıştır. Yeryüzünün aydınlanması, ısınması ve ekmek parası için yerin yedi kat dibinde, denetimsiz, kuralsız, güvencesiz, kölece koşullarda her gün tonlarca kömür çıkarmaya zorlanan yüzlerce madencinin, hala nedeni açıklanmayan karbonmonoksit zehirlenmesi sonucu, "bir avuç kömür için bir ömür verenler" arasına katılmaları acı olduğu kadar, açıklanmaya muhtaç bir faciadır.

13 Mayıs'ta Soma Holdingin işlettiği maden ocağından ölüm haberleri gelmesi üzerine aynı gece Şımak milletvekili Selma Irmak ve Emek Partisi Genel Başkanı Selma Gürkan ile birlikte HDP heyeti olarak Soma'ya ulaşılmıştır. Heyetçe, devlet hastanesi başhekiminden bilgi aldık, yaralılarla, aileleriyle görüştük, maden sahasında kurtarma çalışmalarının sürdüğü ocak ağız, kriz merkezi, işçilerin dinlenme alanlarında görüşmelerde ve gözlemlerde bulunulmuştur. HDP Eş Genel Başkanlarımız Sebahat Tuncel ve Ertuğrul Kürkçü ve Manisa parti yöneticilerimiz ertesi günü incelemelerini sürdürmüştür.

Soma'da yaşanan facianın nedeni, aşırı üretim, yoğun çalıştırma, ucuz işçilik, ağır çalışma koşulları, alınmayan önlemler, ihmaller zincirleri, denetimsizlik, özelleştirme politikaları, rödovans sistemi ve güvencesiz kuralsız çalıştırma politikalarıdır.

Manisa Soma'da 13.05.2014 tarihinde saat 15.10'da, Soma Kömürleri A.Ş.'ye ait bir maden ocağında, ilk açıklamalara göre trafo patlaması sonucu çıkan yangın nedeniyle, 787 işçi mahsur kalmıştır. Uzun süre belirsizlik hakim olmuş, ocakta kaç işçi bulunduğu, kaçının tahliye edildiği, ölü, yaralı işçi sayısı konusunda kamuoyu ve madenci yakınları uzun süre bilgilendirilmemiştir. Nitekim olaydan 12 saat sonra Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanı Taner Yıldız tarafından yapılan ilk resmi açıklamada, ciddi bir durumla karşı karşıya olduğumuzu herkesin sınavını verdiğini sosyal medyada acımasız haberlerin yer aldığı belirterek, 151 ölü, biri ağır olmak üzere, 76 yaralı olduğu, 363 kişinin tahliye edildiğini kaydetmiştir. Israrlı sorular üzerine, Bakan Yıldız, ocakta çalışan işçi sayısının Soma Kömürleri AŞ. tarafından 787 olarak belirtildiğini, ancak, "içerde madenci olmayanların da bulunduğu, bu durumun olayın ciddiyetini büyüttüğü" şeklinde açıklamalarda bulunulması kaçak işçi çalıştırıldığını akıllara getirmiştir.

Bu arada, kurtarma çalışmalarına da katılan maden mühendisleri tarafından, içeride 400 civarında kart basmadan giren işçi bulunduğu bilgisi verilmiştir. Bütün bunlar içeride kaçak işçi çalıştırıldığına işaret etmektedir.

13 Mayıs saat 16.00 da Başbakan, ölen işçi sayısının 238, yaralı işçinin 80, içeridekilerin ise 120 civarında olduğu 363 işçinin de tahliye edildiğini açıklamıştır. Ve bu saatten itibaren canlı olarak işçi çıkarıldığı basına yansımamıştır. Resmi olarak 301 madencinin öldüğü açıklanmıştır. Şirket yönetimi ile Hükümet yetkililerinin açıklamaları belirsizlikleri ve çelişkileri gidermek yerine arttırmıştır.

16 Mayıs tarihi itibarıyla Hükümet ve Soma Holding adına yapılan açıklamalarda ciddi belirsizlikler ve çelişkiler bulunmakta, ne kamu erki, ne de kamu adına kömür madeni işleten şirket yetkilileri hiçbir sorumluluk ve ihmallerinin bulunmadığını iddia etmektedirler.

Gerek gerek ölen işçi sayısı, gerek katliama dönüşen maden yangınının kaynağı, gerekse işçi sağlığı iş güvenliği önlemleri konularında da belirsizlikler devam etmektedir. Soma "maden

**İSTANBUL MİLLETVEKİLİ SAYIN LEVENT TÜZEL'İN
YAZILI SORU ÖNERGESİ VE CEVAPLARI
(7/44353)**

katliamına” neden olan bütün etkenlerin, olası ihmallerin ve sorumlularının açığa çıkarılması meclisin halk adına denetim görevleri arasındadır. Bu çerçevede;

- İşçi Sağlığı ve İş Güvenliği önlemleri yeterince alınmış olsaydı 150 yıl önce İngiltere’de karşılaşılan vehamette bir facia yaşanır mıydı? Güvenlik standartları ve önlemleri mevzuat hükümlerine uygun mudur?
- Facianın yaşandığı Soma Holdinge bağlı Eynez maden ocağında, hangi işçilerin hangi vardiyada madene ineceğinin bir hafta öncesinden ilan edilmiş listesi var mıdır?
- 13.05.2014 tarihinde Eynez maden ocağında meydana gelen faciada kaç işçi yaşamını yitirmiştir? Ölüm nedeni olarak açıklanan karbonmonoksit zehirlenmesinin nedeni, kaynağı nedir? “Şirketin açıkladığı “kömür kızışması” neden öngörülemedi?
- Daha önceden işlenmiş kömür damarının inaktif hale getirilmemiş olduğu iddiaları doğru mudur? Kömür kızışması olduktan, yani yangın çıktıktan sonra dışardan hava pompalanması yangının büyümesine ve dumanın işçilere doğru gitmesine neden olduğu iddiaları doğru mudur?
- Eynez Maden ocağının işçi sağlığı ve iş güvenliği bakımından risk analizi ne zaman yapılmıştır? Yeryüzüne çeşitli noktalardan hava çıkış tünelleri (nefeslikler) yapmak yerine galerileri birbirine seri bir şekilde bağlayarak, ortaya çıkan olumsuz koşulun, kendinden sonra gelen üniteleri de etkilemesini sağlayan mevcut sisteme neden olur verilmiştir? Bu konuda olumlu denetim raporu verenler kimlerdir ve hangi kriterleri esas almışlardır?
- Öldürücü seviyeye ulaşana kadar, ocaktaki karbonmonoksit gazının ölçülebilmesi gerekmez mi? Maden faciası olmadan önceki bir haftalık metan karbonmonoksit karbondioksit ve oksijen ölçümünün dökümü var mıdır? Varsa veriler nasıldır?
- Eynez maden ocağında, kaza anında, acil durum için oluşturulmuş güvenlik odası, kaçış odası, acil yaşam odası var mıdır? Var ise, bunlar kaç kişiliktir, içinde hangi malzemeler bulunmaktadır? Bu odaların maliyeti nedir? Bu faciada kaçış (sığınma) odaları vasıtasıyla kaç işçi kurtarılmıştır?
- Facianın yaşandığı maden ocağında şirket hangi ferdi koruyucu gaz maskesi kullanıyordu? Oksijenli Ferdi Koruyucu (OFK) gaz maskeleri neden tercih edilmemiştir? Gaz izleme sistemi mevcut muydu? Mevcutsa doğru konumlandırılmış mıydı? Ocakta üretim panoları ve kapalı barajlar dahil kritik tüm noktalardan metan (CH₄) ve karbon monoksit düzeyleri düzenli bir şekilde izlenebiliyor muydu? Ölçümleri doğru muydu? Bunu sağlayacak kalibrasyon ayarları yapılmış mıdır? Buna ait raporlar var mıdır?
- Günümüz teknolojisi ile yangının yayılmasını önleyecek otomatik olarak devreye girecek önlemler varken, bu ocakta neden kullanılmamıştır?
- Ocakta çalıştırılan işçilere işçi sağlığı iş güvenliği ve yangın anında nasıl hareket edileceği eğitimi en son hangi tarihte verilmiştir?
- Soma Holding’e bağlı Somadaki 4 maden ocağına ruhsat kim, hangi kurum tarafından verilmiştir?
- 13 Mayıs 2014 tarihinden önce madende yangın olmuş mudur? Neden kaynaklanmıştır? Hangi yöntemle söndürülmüştür?
- Soma kömür madeninde "Facianın olduğu madende" bugüne kadar kaç kişi daha öndeki •*»> (1) facialarda yaşamını yitirmiştir?
- 13 Mayıs 2014'de facia olduktan sonra ne zaman(lar) madene oksijen nereye, ne zaman ve ne kadar verilmiştir?
- Soma Holdinge bağlı kömür işletmelerinde kaç tane taşeron firmanın çalıştırılmaktadır? Her bir taşeron firmada kimlere hangi tarihlerde ücret ödenmiştir? (son 3 aylık döküm) mevcut mudur?
- 14 Mayıs 2014'de Başbakanın Soma'ya geldiği süreler içinde hastanenin ve madenin önünde halkın arasında ağır silahlara sahip TİM'in bulundurulma gerekçesi nedir?

İSTANBUL MİLLETVEKİLİ SAYIN LEVENT TÜZEL'İN
YAZILI SORU ÖNERGESİ VE CEVAPLARI
(7/44353)

- Madene işçileri kurtarmak için girenlerden kaç kişi ölmüştür ve ölüm sebebi nedir?
- Madende yanarak ölen işçi var mı? Varsa sayısı nedir?
- Teftişten 5 gün önce hava odası yapıldığı ve bunların depo olarak kullanıldığı iddiaları doğru mudur?
- Hükümetiniz İLO'nun 176 sayılı madenlerde güvenlik ve sağlık sözleşmesini imzalamaktan neden kaçınmaktadır?
- Eynez maden ocağında facianın olduğu saatte kaç işçi vardı? Kayıtsız ve gündelik çalıştırılan işçi var mıydı? Çocuk işçi çalıştırıldığı iddiaları araştırılmış mıdır? Sayın Bakanın açıklamasında geçen "içerde madenci olmayanlar bulunuyor" sözleri kaçak işçiliği teyit etmiyor mu?
- Yeraltında 100'den fazla Suriye'li olduğu, içeriye sadece AFAD ekibinin girdiği, AFAD ekibinin yabancı olanların cenazelerini dışarı çıkarmadığı ve o galeriyi küllü su ile betonlaştırdığı iddiaları doğru mudur? Burayı kayıtlara göre kimler kontrol etmiştir?

Cevaplar 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 15, 16, 17, 18, 19, 20, 21, 22:

Söz konusu kazada 301 madencimiz hayatını kaybetmiştir. Hayatını kaybeden işçilerimizin ve kazadan sağ kurtulan işçilerimizin isimleri Afet ve Acil Durum Yönetimi Başkanlığı internet adresinde (www.afad.gov.tr) yer almaktadır.

İş sağlığı ve güvenliği gibi teknik olan ve sürekli gelişen bir alanda mevzuatın dinamik bir yapıya kavuşması çok önemlidir. Kanunla belirlenen hükümlerin uygulanmasını düzenlemek üzere yine bu Kanun ile belirlenen sınırlar dahilinde uygulamaların ayrıntıları alt düzenlemelere bırakılmıştır. Bu kapsamda, 19.09.2013 tarihli ve 28770 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan Maden İşyerlerinde İş Sağlığı ve Güvenliği Yönetmeliği; Avrupa Birliğinin maden sektörüne yönelik 92/104/EEC ve 92/91/EEC sayılı iki temel direktifi ile "Maden ve Taş Ocakları İşletmelerinde ve Tünel Yapımında Alınacak İşçi Sağlığı ve Güvenliği Önlemlerine İlişkin Tüzük" temel alınarak hazırlanmıştır. Söz konusu düzenleme ile yerüstü ve sondajla maden çıkarılan işyerlerinde çalışanların sağlık ve güvenliğinin korunması için uyulması gerekli asgari şartlar belirlenmiştir.

Bu yönden ele alındığında ve mevzuatta kaçış ve yaşam odaları hususu incelendiğinde 6331 sayılı İş Sağlığı ve Güvenliği Kanununun "İşverenin genel yükümlülüğü" başlıklı 4 üncü maddesinde "İşveren, çalışanların işle ilgili sağlık ve güvenliğini sağlamakla yükümlü olup bu çerçevede, mesleki risklerin önlenmesi, eğitim ve bilgi verilmesi dahil her türlü tedbirin alınması, organizasyonun yapılması, gerekli araç ve gereçlerin sağlanması, sağlık ve güvenlik tedbirlerinin değişen şartlara uygun hale getirilmesi ve mevcut durumun iyileştirilmesi için çalışmalar yapar." hükmü ile birlikte, Maden İşyerlerinde İş Sağlığı ve Güvenliği Yönetmeliğinin 8 inci ve 9 uncu maddelerinde "İşveren, bir tehlike anında çalışanların çalışma yerlerini en kısa zamanda ve güvenli bir şekilde terk edebilmeleri için uygun kaçış ve kurtarma araçlarını sağlar ve kullanıma hazır bulundurur." "İşveren, işyerinin bütününde gerekli haberleşme ve iletişim sistemini kurar." ve "İşveren, ihtiyaç halinde yardım, kaçış ve kurtarma işlemlerinin derhal uygulamaya konulabilmesi için gerekli uyarı ve diğer iletişim sistemlerini hazır bulundurur." hükümleri yer almaktadır. Dolayısıyla mevzuatta yer alan hükümlerde işyerinde önlem alınmasını temin etmek üzere işverene çok sayıda yükümlülük verilmiş ve gelişen teknoloji ve yeni mevzuat yaklaşımına uygun olarak çalışma ortamında her türlü tedbirin alınması gerektiği belirtilmiştir.

**İSTANBUL MİLLETVEKİLİ SAYIN LEVENT TÜZEL'İN
YAZILI SORU ÖNERGESİ VE CEVAPLARI
(7/44353)**

Uluslararası Çalışma Örgütü (ILO) tarafından 1995 yılında kabul edilen ve 05.06.1998 tarihinde yürürlüğe giren 176 sayılı Madenlerde İş Sağlığı ve Güvenliği Sözleşmesini onaylamak üzere, 23.05.2014 tarihinde ilgili kurum, kuruluş ve konfederasyonların görüşü alınmak üzere gerekli süreç Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı tarafından başlatılmıştır.

Söz konusu S:75153 sayılı ruhsat sahası Bakanlığımız Maden İşleri Genel Müdürlüğü tarafından Türkiye Kömür İşletmeleri Kurumu Genel Müdürlüğü'ne verilmiştir.

Önergede yer alan diğer hususlarla ilgili olarak adli ve idari soruşturmalar devam etmekte olup soruşturmalar ve adli süreç sonuçlandığında gerekli bilgilendirmeler yapılacaktır.